

Podzimní geologická exkurze strhla rekord v návštěvnosti

Autumn geological excursion set a new record in the number of participants

Pavel Špryňar¹

Abstract

Public geological field trips are regularly organized in the Protected Landscape Area of the Czech Karst. The field trip on September 27th, 2008, led by Irena Jančaříková and Václav Matoušek, was directed to the Koněprusy area. Historical quarries, caves and archaeological sites were visited in the area of Kobyla, Zlatý Kůň and Kotýž hills. A total number of 172 participants attended the field trip, which is the highest attendance in geological field trips as yet organized.

Geologicky zaměřené exkurze pro nejširší veřejnost směřující do pestrého území Českého krasu mají již několikaletou tradici (viz např. Český kras roč. XXIX, str. 49, 2003). Díky zkušeným vedoucím, dobré organizaci a vždy atraktivní trase se těší stoupající oblibě návštěvníků. Lze s potěšením konstatovat, že geologicko-archeologicko-speleologická exkurze, pořádaná v sobotu 27. září 2008 do koněpruské oblasti, překonala veškeré dosavadní rekordy v návštěvnosti. Ze spodního parkoviště u Koněpruských jeskyní po desáté hodině dopolední vyrazilo neuvěřitelných 172 osob (včetně několika batolat a předškolních dětí) a přibližně tři psi.

Kromě oblíbené geoložky a ostrýlené exkurzní vůdkyně RNDr. Ireny Jančaříkové (Správa CHKO Český kras) se vedení ujal také zkušený archeolog a místní znalec doc. PhDr. Václav Matoušek, CSc., z Fakulty humanitních studií UK v Praze.

V tak velkém počtu není snadné zajistit, aby výklad slyšeli všichni, ale vedoucí exkurze se tohoto úkolu zhostili na výbornou. Na každé zastávce se účastníci shromáždili na dostatečně širokém prostranství. Tam pak oba vedoucí, podobni kazatelům obklopeným táborem lidu, promlouvali z vyvýšeného místa silným hlasem. Během celé exkurze rovněž oba vedoucí ochotně zodpovídali četné dotazy účastníků. Doplnující informace si pak všichni mohli přečíst a prohlédnout na tabulích loni zrekonstruované přírodovědné naučné stezky, jejíž trasu jsme většinu dne sledovali.

Z místa srazu se dlouhý průvod účastníků vydal směrem k Akantopygovému lůmku a pak do lomu Kobyla. Od dr. Jančaříkové jsme se tu dozvěděli podrobnosti o geologickém vývoji a stavbě území a na vlastní oči jsme si mohli prohlédnout Očkovský přesmyk, kde přesunuté starší horniny tektonicky nasedají na mladší. Doc. Matoušek nás seznámil s postavou krasového badatele a malakozoologa J. Petrboka, na jehož počest je v lomu umístěna pamětní tabule, a také s historií výzkumu Chlupáčovy sluje, do které jsme potom nahlédli.

V Houbové lomu nám dr. Jančaříková barvitě vylíčila pravěký život v prvohorním moři a na obrázcích předvedla hlavní druhy tehdejších podivných tvorů. Doc. Matoušek na příkladu výzkumu lidských kosterních pozůstatků z Koněpruských jeskyní vysvětlil, že vědecké hledání pravdy bývá spletnou cestou plnou tápání a omylů. Pak jsme si sami zkusili najít v sutí vlastní zkamenělinu. Skoro hodinu se lomem ze všech stran ozývalo bušení kladívek a tu a tam i radostné výkřiky šťastných nálezců.

Asi v půl jedné odpoledne se pak všichni vydali dál po stezce vzhůru, aby se pokochali vyhlídkou na západní část Velkolomu Čertovy schody. Přes vrchol Zlatého koně jsme se vrátili k provozní budově Koněpruských jeskyní, kde nás již očekával vedoucí Koněpruských jeskyní Alexandr Komaško. S ním jsme se vydali

Foto 1. 172 účastníků se pod vedením dr. Jančaříkové vydává na geologickou exkurzi. Foto Pavel Špryňar.

Photo 1. Altogether 172 participants are heading for a geological excursion led by Irena Jančaříková. Photo by Pavel Špryňar.

do podzemí, kam jsme pronikli hlavním vchodem ležícím na rozhraní vrstev koněpruských a suchomastských vápenců. Hned u vchodu nás na stropě zaujali netopyři velcí a povídání o pokusech Itala Spallanzaniho, který se jako jeden z prvních dostal na stopu způsobu noční orientace netopýrů. Poslechli jsme si legendy a zjištěné údaje o koněpruských penězokazcích stejně jako historku o pojmenování Letošníkovy propasti nebo příběh třináctiletého Petra Batíka, který jako první vstoupil do tehdy nově objevené části jeskyní. Všechny nás upoutal opál, který světélkoval při osvětlení krátkovlnným UV zářením. A. Komaško nám rovněž odhalil zajímavou a dosud ne zcela vysvětlenou skutečnost, že většina zdejších jeskynních vzdáleností a délek (propasti, komíny, délky chodeb apod.) se pohybuje v rozmezí 14–15 m.

Zatímco jednotlivé skupiny účastníků exkurze postupně procházely podzemím, zbytek výpravy odpočíval a občerstvoval se u kiosku. V půl čtvrté odpoledne jsme se tu opět všichni sešli a vydali se dál směrem ke Kotýžu. Na okraji velkolomu jsme si zblízka prohlédli řadu vápencových balvanů, postavenou sem (jak nám objasnila dr. Jančaříková) coby zábranu proti opílcům, kteří do té doby často padávali do velkolomu. Na Kotýžu nám doc. Matoušek pověděl, že hlavní povrchové archeologické nálezy z tohoto území, kde se kdysi rozkládalo hradiště, pocházejí z krtčích hromádek. Na okraji strmých vápencových skal jsme si poslechli výklad o archeologických výzkumech ve zdejších jeskyních a nejzvědavější účastníci sestoupili k Děravé jeskyni. Všichni se pak vydali přes Jelínkův most k Axamitově bráně. Doc. Matoušek nás upozornil, že tento útvar zřejmě není pravou jeskyní, ale hodně hlubokou a širokou dutinou, otevřenou k povrchu. Prohlédli jsme si tu přírodní most, pod kterým se jistě mnohokrát schovávali před nepřízní počasí pravěcí lidé. Zde také byla naše exkurze zakončena a účastníci se rozešli naplnění dojmy a novými vědomostmi.

Cílem pěkné exkurze, pořádané na počest Mezinárodního roku planety Země, bylo pozvednout zájem společnosti o geologické vědy. A to se bezesporu podařilo!

¹ Katedra botaniky PŘF UK, Benátská 2, 128 01 Praha 2; spryнар@natur.cuni.cz
Český kras (Beroun), XXXIV (2008), 65, 1 fotografie
© Muzeum Českého krasu
ISSN 1211-1643
ISBN 978-80-903477-3-1